

INFOBULLETIN

NADAČNÍHO FONDU OBĚTEM HOLOCAUSTU

FOUNDATION FOR
HOLOCAUST VICTIMS

NADAČNÍ FOND OBĚTEM
HOLOCAUSTU

Vydává Nadační fond obětem holocaustu jako informační periodikum určené partnerským organizacím a žadatelům o nadační příspěvek. Adresa kanceláře: Legerova 22/1854, 120 00 Praha 2. Telefon: 224 261 615, 224 261 573. Fax: 224 262 563. E-mail: info@fondholocaust.cz. Internet: www.fondholocaust.cz

3/2004

Z obsahu bulletinu

Pomáháme našim žadatelům	2
Vzpomínka na židovskou komunitu v Bohumíně	3
Jak mluvili Židé v Čechách a na Moravě	4
Agentury domácí péče	6
Vzpomínka Harryho Haltona	7
Rekonstrukce plzeňské Staré synagogy	8
Obnovené Věčné světlo	10
Aktuality	11
Kde žádat o podporu	12

Vážení a milí čtenáři,

vítáme Vás při čtení podzimního InfoBulletinu NFOH a doufáme, že jste již opět v plném pracovním nasazení tak jako my :-).

Čas letních radovánek či brzce podzimních výletů za posledními slunečnými paprsky končí a „městská pracovní sezóna“ začíná.

V InfoBulletinu najdete jako vždy informace o jednotlivých grantových programech a projektech, které byly z našich prostředků podpořeny. Dozvíte se něco z historie bohumínské židovské komunity, na niž dnes již jen pietně vzpomínáme, přečtete si další ze životních příběhů lidí, kteří byli v rámci okupace naší země vyhnáni a ztratili majetek i rodinu. Podíváte se i do nejstarší plzeňské synagogy, která je po letech zapomnění opravována a vracena do života.

Abyste programy nadačního fondu dobře fungovaly, uspořádali jsme jako každý rok seminář pro žadatele o příspěvek z NFOH a také vzdělávací program pro odborné pracovníky agentur domácí péče židovských obcí v Praze, Brně a Ostravě, které fungují za našeho příspěví.

My se jdeme ponořit do hory obálek se žádostmi o granty na sociální a zdravotní péči o oběti holocaustu a vzdělávací aktivity v oblasti judaismu (uzávěrka byla 15. října) a Vy se můžete v klidu ponořit do čtení...

Mgr. Jarmila Neumannová, výkonná ředitelka NFOH

Kolektiv pracovníků NFOH

Foto Jaroslav Fišer

PROGRAM PODPORY PROJEKTŮ V OBLASTI SOCIÁLNĚ ZDRAVOTNÍ PÉČE SE ZVLÁŠTNÍM ŽRETELEM K POTŘEBÁM TĚCH, KTEŘÍ PŘEŽILI HOLOCAUST, PROJEKTŮ SLOUŽÍCÍCH K DŮSTOJNĚ PŘIPOMÍNCE OBĚTÍ HOLOCAUSTU, VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT V OBLASTI JUDAISMU

POMÁHÁME NAŠIM ŽADATELŮM

Dne 23. září 2004 proběhl ve Vzdělávacím centru Židovského muzea v Praze seminář pro žadatele *Jak zpracovat žádost o nadační příspěvek z NFOH 2004*. Cílem setkání bylo seznámit budoucí žadatele s vyhlášením letošního grantového kola a předat jim praktické informace týkající se pravidel a podmínek pro udělení nadačního příspěvku. Zájemci z řad židovských obcí a neziskových organizací se dozvěděli jaké jsou změny oproti minulému roku, na co si dát pozor a jak vyplnit žádost i rozpočet. Letos podporujeme dva typy projektů: Sociálně zdravotní péče se zvláštním zřetelem k potřebám těch, kteří přežili holocaust (maximální částka nadačního příspěvku je 100 000 Kč) a Vzdělávací aktivity v oblasti judaismu (maximální částka nadačního příspěvku je 50 000 Kč).

Uzávěrka grantového kola byla 15. října 2004. Děkujeme Židovskému muzeu v Praze za zapůjčení seminární místnosti i všem účastníkům, jejichž připomínky a otázky nám pomáhají v naší práci.

Andrea Fictumová

koordinátorka programu

tel.: 224 261 573, e-mail: fictumova@fondholocaust.cz

VZPOMÍNKA NA ŽIDOVSKOU KOMUNITU V BOHUMÍNĚ

Bohumínsko – nejsevernější výspa Moravskoslezského kraje, byl chudý, řídké osídlený kraj, kde ještě na počátku 19. století žilo jen přes 2 tisíce obyvatel. Po polovině 19. století se propojením několika železničních drah stal Bohumín významným dopravním uzlem a i zde propukla průmyslová revoluce. V roce 1910 žilo v kraji skoro 22 tisíc obyvatel, z nichž se 585 přihlásilo k izraelské víře. V obci Šunychl-Bohumín-nádraží (v roce 1924 název úředně změněn na Nový Bohumín) se vytvořila početná židovská komunita, která mohla, co do počtu, soupeřit s mnoha dalšími moravskými komunitami. V pamětní knize města Nového Bohumína z roku 1925 se dočteme, že obchodní síť v té době byla převážně v židovských rukou, místní Židé se věnovali i průmyslové výrobě, mezinárodnímu zasilatelství a peněžnictví. V roce 1900 si postavili vlastní synagogu, od 80. let 19. století zde existoval samostatný židovský hřbitov.

Židé přispívali i ke germanizaci zdejšího, původně českého obyvatelstva, a tvořila-li při posledním sčítání lidu v roce 1930 německá menšina přes 40 % obyvatel, byla to významná záminka pro Hitlerovy velmocenské ambice zahrnout toto území do sféry německých zájmů. Polsko však obsadilo Bohumínsko v noci z 9. na 10. října 1938 a předběhlo tak o jeden den chystanou německou invazi. Proto byla po porážce Polska správa této oblasti uspořádána odlišně od jiných československých území, což mělo pro osud zdejší židovské komunity ty nejhorší důsledky.

Ještě před publikováním Hitlerova výnosu o správě začlenění východních oblastí (8. října 1939) začali němečtí obyvatelé Nového Bohumína z vlastní iniciativy šikanovat židovské spoluobčany. Na pokyn Tajné státní policie se začalo s odsunem bohumínských Židů již v říjnu 1939. Poslední příslušníci zdejší židovské komunity opustili násilím Bohumínsko v květnu 1940, kdy byla vypálena i synagoga v Novém Bohumíně. Holocaust přežilo jen 11 členů takřka půltisícové židovské komunity na Bohumínsku.

Po 64 letech od „zmizení“ židovské komunity vyrostl v Bohumíně na náměstí Budoucnosti památník obětem holocaustu, který připomíná odvěčené a umučené židovské obyvatele Bohumína v období

druhé světové války. Památník vznikl v rámci rekonstrukce náměstí nedaleko místa, kde stávala židovská synagoga. V dlažbě náměstí je zobrazena židovská hvězda, uprostřed níž je plochý válec z mramoru s nápisy v češtině a hebrejštině připomínajícími památku židovských občanů města.

Na realizaci památníku se podílela Židovská obec v Ostravě, město Bohumín a Nadační fond obětem holocaustu.

Pietní akt u příležitosti odhalení památníku proběhl 29. září 2004 za účasti zástupců ostravské židovské obce, vedoucích představitelů města Bohumín, zástupce NFOH a několika desítek bohumínských obyvatel. Modlitby za zemřelé přednesl brněnský rabín Koller. Po citlivě zorganizovaném pietním aktu následoval koncert pěveckého souboru Adash v místní Základní umělecké škole.

Na závěr mi dovoluťe vyjádřit lítost nad smutnou stránkou týkající se bohužel současnosti – stále nebyli vypátráni vandalové, kteří památník, za krátkou dobu jeho existence, již dvakrát poškodili.

Mgr. Jarmila Neumannová

výkonná ředitelka NFOH

tel. 224 261 615, e-mail: neumannova@fondholocaust.cz

V článku byly použity informace z materiálu Jiřího Demela Zánik židovské komunity na Bohumínsku publikovaného ve Vlastivědných listech.

JAK MLUVILI ŽIDÉ V ČECHÁCH A NA MORAVĚ?

V minulém roce vyšla s naší podporou kniha Ruth Bondyové *Mezi námi řečeno – Jak mluvili Židé v Čechách a na Moravě*, kterou vydalo Nakladatelství Franze Kafky. Kniha zachycuje mizející jazyk české a židovské komunity před holocaustem. Autorce žijící v Izraeli jsme položili několik otázek.

„Kniha *Mezi námi řečeno* pro mě znamenala uzavření kruhu. Je to památník vyvražděným Židům Čech a Moravy. Ne ze žuly, ale ze slov,“ říká Ruth Bondyová.

● „*Mezi námi řečeno*“ je kniha, která pohladí ty, kteří si mnohé výrazy pamatují od svých babiček. Její význam je však větší. Co vás přimělo napsat knihu o dnes již téměř zaniklém jazyku českých a moravských Židů?

Já svou výzkumnou a spisovatelskou práci předem příliš neplánuju. Práci na knize předcházelo uveřejnění výňatku korespondence Karla Poláčka v časopise Roš Chodeš, kde si redaktorka paní dr. Masáková nevěděla rady s několika židovskými výrazy. Napsala jsem jí dopis s vysvětlivkami a nabídla svou pomoc i v budoucnosti. Když jsme se pak setkaly v Praze, ukázalo se, že dopis vysvětlující Poláčkovy výrazy, jsem nenapsala jenom já, ale i někteří další čtenáři. Paní dr. Masáková usoudila, že by z nich mohl být článek pro zpravodaj Společnosti Franze Kafky. Najednou mě napadlo: a proč ne kniha? Když se v Praze nenašel odborník na židovské výrazy při redigování Poláč-

ka, tak je nejvyšší čas zachytit co se ještě dá. Název knihy *Mezi námi řečeno* byl připraven, ještě než jsem napsala první slovo.

● Podílel se na vzniku knihy ještě někdo?

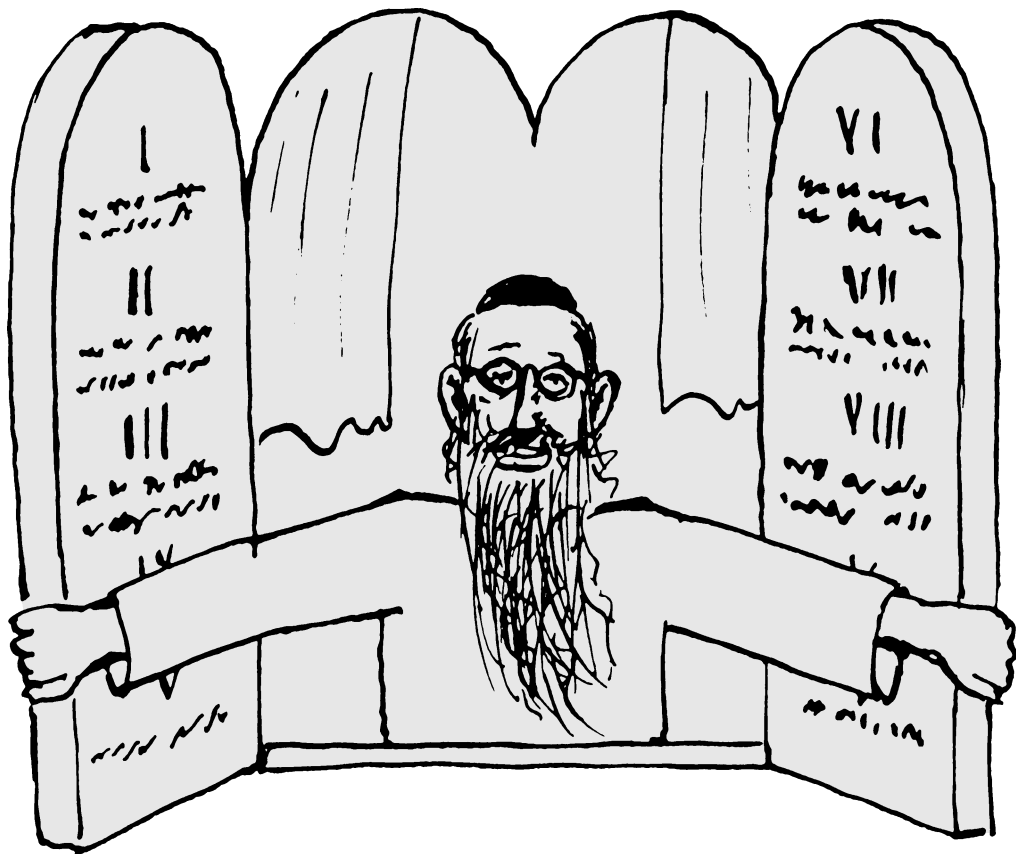
Dopisovatelé reagující na výzvu v Roš Chodeš sice poslali různé seznamy výrazů, ale většinou se kryly. Navíc část z nich byla typická spíše pro Židy ze Slovenska a Podkarpatské Rusi, kde se ještě udržel židovský jazyk. Výrazy českých a moravských Židů se od nich často lišily. Tak jsem si sedla a začala sbírat výrazy, nejdříve podle své paměti a pak podle Rakouse, Poláčka, Frýda a jiných a také podle těch několika mála filologických výzkumů, které na toto téma existují.

● Většinu výrazů dokládáte citacemi z literárních děl...

Řekla jsem si: jen tak slovník nemá půvab. Musím ukázat, jak a kdy se výrazy používaly. Věděla jsem, u kterých českých autorů hledat. A pak jsem si řekla: proč jenom česky píšící židovští autoři, proč ne i německy píšící – jako Kafka, Kisch a proč ne také čeští nežidovští autoři? Nejdřív jsem hledala v mé knihovně, pak v knihovně Bejt Terezin v Izraeli a pak jsem přijela do Prahy, „bydlela“ v Židovském muzeu a skoro z něho nevylezla. Má výhoda je, že jako novinářka jsem zvyklá číst velmi rychle a najít v textu co hledám.

● Odpoutávání českých a moravských Židů od své řeči má své počátky již v 18. století. Proč k němu vůbec docházelo?

Židé byli odpoutáni od své řeči zvané *pemis tajtc* anebo *meris tajtc* násilím. Císař Josef II. zakázal vést knihy židovských obcí v hebrejštině či v židovské řeči. V židovských školách musela být prvním jazykem němčina. Každý Žid, který žádal o povolání oženit se nebo si otevřít živnost, musel dokázat znalost němči-

ny, a to platilo i pro rabíny, židovské učitele atd. A pak, po otevření ghett, se k tomu připojila snaha samotných Židů začlenit se do okolní společnosti. Ať už české či německé a zbavit se „židovských“ znaků.

● **Jak používají některá slova současní čeští Židé?**

Židé žijící dnes v České republice, mimo starců, nejsou z velké části českého původu. Používání židovských výrazů je ovlivňováno spíše Amerikou, kde *mešuge*, *bejgl*, *mišpoche* atd. patří ke každodenní řeči.

● **Myslíte si, že odlišný jazyk Židy v minulosti především odděloval od okolních národů – byl „tajným“ jazykem, který měl jejich dorozumívání skryt před ostatními, nebo byl především spojením s tradicí, náboženstvím?**

Hebrejšтина nebyla nikdy tajným jazykem, nýbrž jazykem bible, modliteb a Spisu otců. Její znalost byla

základem víry. Židovsko-německý jazyk se vyvinul v Porýní právě z opačného důvodu – přizpůsobit se okolí. Naopak, německy mluvící podsvětí si ve své hantýrce přivlastnilo židovské výrazy jako svou tajnou řeč.

● **Jaký jazyk dnes Židy spojuje? Jak moc je společný jazyk důležitý pro sebeuvědomění každého národa?**

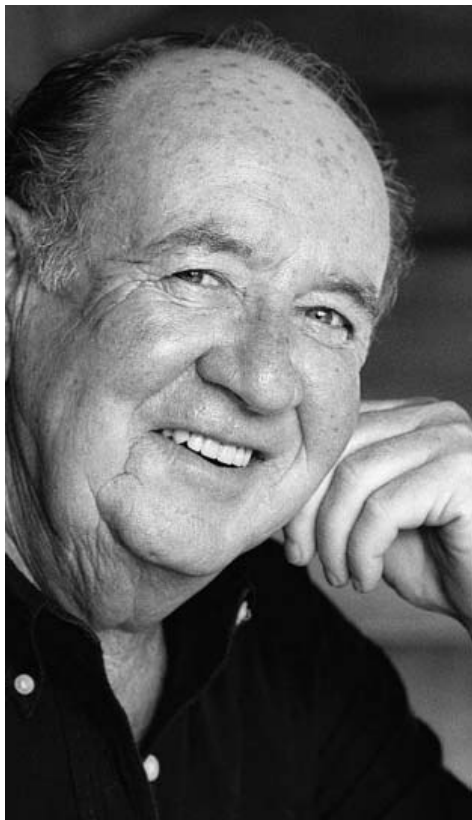
Dnešními spojovacími jazyky mezi Židy jsou moderní hebrejšтина a angličtina. Víc než společný jazyk ovlivňuje židovskou soudržnost současný antisemitismus, který přispívá na jedné straně k jednotě, na straně druhé však vede ke snaze odpoutat se od té židovské tíhy.

Jan Polouček

fundraiser

tel.: 224 262 563, e-mail: poloucek@fondholocaust.cz

AGENTURY DOMÁCÍ PÉČE PRO SENIORY ŽIDOVSKÝCH OBCÍ V OSTRAVĚ, BRNĚ A PRAZE

Jak jsme vás již v minulých číslech InfoBulletinu informovali, podařilo se nám získat finanční prostředky z německé Nadace „Připomínka, odpovědnost, budoucnost“ pro agentury domácí péče při židovských obcích v ČR. Nově založené agentury domácí péče TIKVAH z Ostravy a JAS z Brna mají za sebou nelehké přípravné kroky a desetiměsíční fungování. Během této doby byly nalezeny a vybaveny vhodné prostory odpovídající normám a agentury jsou také personálně zajištěny pro vykonávání svého poslání, kterým je komplexní domácí péče o seniory z jmenovaných židovských obcí. V prvních krocích agenturám pomáhala naše profesionální koordinátorka Miluše Zavřelová. Třetí podporovanou agenturou je

EZRA, jejímž zřizovatelem je Židovská obec v Praze, která již období příprav a počátku činnosti prožila v minulých letech a v dnešní době je zavedenou profesionální agenturou komplexní domácí péče se zvyšujícím se počtem klientů.

Nyní nastává čas hodnocení činnosti agentur po prvních 10 měsících fungování nejen pro německého dárce, ale i pro agentury samotné. Každá z agentur má nyní v rámci zpracování průběžných zpráv možnost zhodnotit dosažené cíle i spolupráci s dalšími subjekty a v návaznosti na hodnocení ze strany klientů se zamyslet nad zlepšením či doplněním služeb a zhodnotit nutné změny od původního plánu.

Pro nadcházející podzimní období Nadační fond obětem holocaustu zajistil pro další rozvoj agentur metodické vedení a odborné semináře pro jejich pracovníky. NFOH společně s MUDr. Liborem Světem naplánoval tři odborné semináře. První se uskutečnil 16. října a pracovníci agentur měli možnost prodiskutovat témata pečovatelské v domácnosti prostředí, syndrom vyhoření, komunikace s klientem i ekonomické aspekty domácí hospicové péče. V rámci druhého semináře spolupracujeme s Mgr. Helenou Klímovou z Centra Rafael, která bude dopolední blok věnovat tématu holocaustu a následně péči o seniory, kteří jej přežili. Tato část bude otevřena i jiným zájemcům o toto téma. Odpolední část pak bude věnována Standardům sociálních služeb. Další semináře budou věnovány zdravotní problematice domácí péče a řízení organizace.

Věříme, že metodickou pomocí a průběžným vzděláváním pracovníků pomůžeme zkvalitnit poskytované služby seniorům – klientům jednotlivých agentur domácí péče a také zlepšit znalosti pracovníků, kteří tuto náročnou práci vykonávají.

Andrea Fictumová

koordinátorka programu

tel.: 224 261 573, e-mail: fictumova@fondholocaust.cz

Mgr. Jarmila Neumannová

výkonná ředitelka NFOH

tel. 224 261 615, e-mail: neumannova@fondholocaust.cz

VZPOMÍNKA PANA HARRYHO HALTONA

Již tradičně vám na tomto místě představujeme někoho, kdo v rámci programu obdržel nadační příspěvek za majetek zabavený během II. světové války. Dnes si přečtete něco ze vzpomínek sympatického pana Harryho Haltona žijícího v Kanadě.

Narodil jsem se 24. ledna 1922 v Plzni jako Heinz Hübsch. Mé jméno bylo později poangličtěno na Harry Halton. Také oba moji rodiče pocházeli z Plzně. Má matka Irma Hübschová se narodila v roce 1897. Zemřela v Osvětimi v 26. října 1942 nebo krátce poté. Můj otec byl o pět let starší a zemřel v Osvětimi pravděpodobně ve stejný den jako má matka.

Má rodina vlastnila rozlehlý rohový dům v ulici, která se před druhou světovou válkou jmenovala Jungmannova. Když jsem navštívil v roce 1989 Plzeň, jmenovala se ulice Moskevská a při další návštěvě se ulice opět přejmenovala – na Americkou třídu. Dům v roce 1991 obývalo několik rodin a bylo v něm několik kanceláří nějaké pojišťovací společnosti. Během mé návštěvy mě se slovy „majitel se vrátil“ uvítala paní Stejskalová, vdova po Jaroslavu Stejskalovi, který v roce 1934 uzavřel nájemní smlouvu ještě s mým dědečkem. Paní Stejskalová vzpomínala na mé dětství, a chtěla mě dokonce vzít k lidem, kteří koupili nebo spíš ukradli nábytek mých prarodičů a dodnes jej vlastní. Laskavě jsem tuto nabídku odmítl.

Dům koupil můj dědeček Mořic Löwy v roce 1897 se svým bratrem Filipem, každý vlastnil polovinu. Svě první roky života jsem v tomto domě prožil s rodiči v přízemním bytě. Chodil jsem do nedaleké základní školy. Když jsem nastoupil na Masarykovo reálné gymnázium, přestěhovali jsme se do bytu v Klatovské ulici 5. Později jsme se stěhovali ještě jednou na náměstí Republiky, odkud jsem 15. března 1939, když mi bylo 17 let, viděl vstup německých vojsk do Plzně.

Můj otec začal dělat neodkladné přípravy na můj odjezd do Anglie a skutečně jsem dorazil do Londýna první týden v dubnu 1939. Během následujících let jsem dokončil své vzdělávání, stal se inženýrem a po válce pracoval v továrně na výrobu letadel. Během několika prvních měsíců v Anglii jsem podporoval své rodiče a prarodiče každodenní korespondencí. Vy-užívali jsme cestu Červeného kříže, ale tato možnost úplně skončila koncem roku 1941. V roce 1944 jsem

Předválečná Plzeň

se oženil s českou židovskou dívkou z Teplic-Šanova, Steffi Apfelbaumovou, a náš první syn se narodil v roce 1946. Ihned po válce, roku 1945, jsem obdržel britské občanství. Kromě mého strýce, otcova staršího bratra, který emigroval do Kanady v roce 1939, žádný příbuzný holocaust nepřežil.

Se ženou a synem jsem v roce 1948 emigroval do Kanady, kde jsem nastoupil do největší kanadské společnosti vyrábějící letadla a nakonec se stal jejím viceprezidentem. Podařilo se mi stát se jedním z nejlepších leteckých designérů a být uveden do Kanadské letecké dvorany slávy. Dokonce jsem navrhoval i letadlo Challenger, které používal prezident Václav Havel. Ted jsem v polovičním důchodu. Byli jsme s manželkou požeňnání dvěma dětmi a osmi vnoučaty.

V létě roku 1989 jsme s manželkou vzali všechny naše děti a vnoučata (tenkrát nás bylo třináct, dnes je nás už šestnáct) na cestu po Evropě. Chtěli jsme, aby viděli, kde jsme se narodili a prožili své dětství. Navštívili jsme také Terezín, kde byli uvězněni všichni jejich prarodiče a praprarodiče a někteří z nich zahynuli. Ten den jsme si zašli na večeři v jídelně hotelu Intercontinental v Praze a zapálili svíčky na památku všech drahých, kteří zahynuli v holocaustu. Nakonec nejstarší syn vstal a řekl: „Tati, před padesáti lety jeden Hübsch opustil toto místo a dnes se vrací třináct Haltonů. Hitler nezvítězil.“

Měl pravdu. Ale ne úplnou. Dokud lidé a instituce mohou držet majetek, který byl nelegálně ukraden nacistickými hordami, bez možnosti náležitě restituice, Hitlerovo dědictví se udržuje naživu.

REKONSTRUKCE PLZEŇSKÉ STARÉ SYNAGOGY

Nadační fond obětem holocaustu se podílí na rekonstrukci nejstarší plzeňské synagogy. Novorománská budova má do své původní krásy ještě daleko, přesto se plzeňské židovské obci daří synagogu naplnit životem.

Nejstarší dochovaná plzeňská synagoga byla postavena v letech 1858–59 ve vnitrobloku mezi dneš-

ní Americkou třídou a Smetanovými sady jako novorománská stavba s dvoupatrovou dřevěnou galerií, dřevěným kazetovým stropem a cihlovou dlažbou.

„Starou synagogu jsme vyklidili v roce 1995 a už v letní sezóně zde probíhaly výstavy a bylo uspořádáno několik koncertů, například Vladimíra Mertý, Jaroslava Hutky či Ivy Bittové,“ říká tajemník plzeňské židovské obce Karel Žáček. Synagoga tak byla po téměř stech letech zpřístupněna veřejnosti a stala se pro mnohé Plzeňany i návštěvníky města překvapivým objevem. Ve dnech 16.–19. dubna 2002 proběhla v prostoru Staré synagogy akce Napiš jedno jméno, při níž obyvatelé města psali jména plzeňských obětí holocaustu na obláčky a ty pak byly rozmístěny po ploše bývalé Židovské školy. V současnosti v synagoze najdete výstavu fotografií, mapující dokumentární formou historii židovského osídlení v Plzeňském a Karlovarském kraji, s názvem Tady žili židé.

Rekonstrukce probíhají i v současnosti. „Obnova probíhá po etapách, ale přes veškerou naši snahu má tato kulturní památka do své nádhery ještě dost daleko. Hodně práce se přesto již udělalo. Dnes se nemusíte bát vstoupit na ženské galerie, byla opravena krovová konstrukce a položena nová střeška z pálených tašek, od roku 2001 se restaurují okna a dveře, byla opravena dlažba i nosné konstrukce galerií a stropu,“ popisuje rekonstrukční práce Karel Žáček. „Největší problémy máme samozřejmě s financemi – rekonstrukce stavby je opravdu nákladná. Postupujeme proto po malých krůčcích. V současnosti například probíhá oprava špalet a venkovního schodiště, kterou podpořil částkou 90 tisíc korun Nadační fond obětem holocaustu. Doufáme, že opravou vnějšího přístupového schodiště na první ženskou galerii, přispějeme ke zvýšení zájmu turistů o tento objekt i ke zvýšení návštěvnosti jednotlivých kulturních programů, které chceme v tomto objektu v následujících letech realizovat.“

Jan Polouček

fundraiser

tel.: 224 262 563, e-mail: poloucek@fondholocaust.cz

Pohled do interiéru synagogy.

Schody Staré synagogy před...

... a po dokončení rekonstrukce.

OBNOVENÉ VĚČNÉ SVĚTLO

V Plzni jsme podpořili i opravu věčného světla ve Velké synagoze. Originální věčné světlo bylo při rekonstrukci synagogy v letech 1994–98 odstraněno a uloženo ve skladu, kde čekalo na svou opravu až do letošního roku. „Realizací tohoto projektu chceme začít s postupnou opravou, rekonstrukcí a opětovnou instalací originálního vybavení interiéru Velké synagogy v Plzni,“ říká tajemník obce Karel Žáček.

Věčné světlo (hebr. *ner tamid*) je nezbytnou součástí každé synagogy, kde je zavěšené na řetízku před svatostánkem (*aron ha-kodes*). Slouží jako trvalá připomínka memory, jejíž světla neustále svítí v Chrámu, neboť synagoga je „menší svatyně“. Původně věčné světlo v Chrámu obsahovalo knot hořící v olivovém oleji, který se musel dolévat. V některých starších evropských a východních synagogách se dodnes udržují olejové „věčné lampy“, ale ve většině částí světa je nahradila elektrická světla vhodného tvaru. Podle tradice symbolizuje věčné světlo neutuchající víru Izraele a biblickou myšlenku, že „lidský duch je světlo od Hospodina“. (*Sivan G., Newman J.: Judaismus do A do Z, Sefer, Praha 1998, str. 126*)

Základní kámen Velké synagogy, která je největší v České republice, druhá největší v Evropě a třetí největší na světě, byl položen 2. prosince 1888. Synagoga měla být původně vystavěna v gotickém slohu severského typu s vysokým průčelím a dvěmi 65metrovými štíhlými věžemi. Stropní žebrová klen-

ba se měla skládat ze železných žeber a žulových sloupů. Tehdejší městská rada však tento projekt zamítla. Oficiálním důvodem bylo, že věže jsou příliš vysoké a nevhodně soupeří s věží kostela sv. Bartoloměje. Radní odmítli i styl stavby, protože se jim zdál být příliš podobný stylu křesťanských kostelů.

Nové plány předložil Emanuel Klotz v roce 1890: zachoval půdorys a celkovou koncepci stavby, ale změnil architektonický styl. Věže byly o 20 metrů sníženy. V tomto projektu se také objevily prvky románského stylu a upravené verze monumentalistické novorenesance (převážně v bočních chodbách). Vše bylo vyzdobeno orientálními ornamenty. Vzhled stavby se snaží zdůraznit skutečnost, že nejde o křesťanský kostel. Výstavba synagogy dokončené v roce 1893 byla financována z dobrovolných finančních darů členů židovské obce. Od roku 1893 pak synagoga sloužila svým účelům až do druhé světové války. Po jejím skončení byla navrácena židovské komunitě, která však byla velmi oslabena holocaustem i následnou emigrací do Izraele a jiných zemí. V letech komunistického režimu byla synagoga uzavřena.

Stejně jako ve Staré synagoze budou i zde probíhat rekonstrukční práce ještě dlouho. Věčné světlo však v Plzni již opět svítí.

Jan Polouček
fundraiser

tel.: 224 262 563, e-mail: poloucek@fondholocaust.cz

Plzeňská Velká synagoga dnes...

AKTUALITY

INFORMAČNÍ KANCELÁŘ MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE PRO MIGRACI (IOM)

Upozorňujeme čtenáře, že Informační kancelář pomáhající odmítnutým žadatelům IOMu, kteří žádali náhradu za majetkové újmy z období národního socialismu, sepisovat odvolání a dohledávat dobovou dokumentaci, bude otevřena do konce října tohoto roku. Prozatím je kancelář otevřena každou středu od 9 do 16 hod. Následně bude jednotlivé konzultace řešit po předešlé domluvě.

Kontakt: Česká rada pro oběti nacismu
Bc. Kateřina Jungová
Husinecká 5, 130 00 Praha 3
Tel.: 222 540 114
Email: crpon@volny.cz

CENTRÁLA INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

Pro neziskové organizace všech typů je od konce září připraven projekt Centrála IT, který má řešit zásadní problémy informačních technologií. Základní myšlenkou je poskytnout za „neziskové“ ceny produkty informačních technologií a umožnit jejich přístup všem organizacím bez rozdílu.

Jedná se o počítače, nové i repasované programy, zejména účetnictví, komunikace, kancelářský software a operační systémy; produkty internetu, jako jsou jednoduché webové stránky, pošta a speciální služby. Mezi nabízenými položkami zájemci najdou i základní kancelářské potřeby jako papír, obálky a další zboží.

Bližší informace získáte na www.centralait.cz nebo na info@centralait.cz. Projekt je otevřený a kromě zakladatelů, kterými jsou ATLAS, a. s., CÍGLER SOFTWARE, a. s. a Microsoft, s. r. o., mohou vstupovat do spolupráce i další firmy, které mají neziskovým organizacím co nabídnout.

3. CELOSTÁTNÍ KONFERENCE NADAČNÍCH A FIREMNÍCH DÁRCŮ

Nadační fond obětem holocaustu je členem Asociace nadačních fondů. Dovolujeme si vás proto upozornit na konání konference „Dárčovství v České republice v kontextu EU“ ve dnech 8. a 9. listopadu 2004 v Senátu Parlamentu ČR.

Konferenci pořádá Fórum dárců v partnerství s klubem firemních dárců DONATOR pod záštitou předsedy Senátu Petra Pitharta, místopředsedy vlády pro ekonomiku Martina Jahna a velvyslanectví USA v ČR. Bližší informace naleznete na www.konference.donorsforum.cz.

ABYCHOM NEZAPOMNĚLI...

Společnost pro soudobou dokumentaci zachraňuje a zpřístupňuje tištěné a obrazové materiály (letáky, prohlášení, stanovy, výroční zprávy, plakáty apod.), které dokládají vznik, existenci a produkci občanských subjektů působících na území České republiky a bývalého Československa. Doklady činnosti mnoha organizací se nedostávají do žádných fondů archivů či muzeí, přestože tvoří nedílnou součást české historické paměti a kultury. Pokud chcete pomoci Společnosti pro soudobou dokumentaci v její jedinečné činnosti, zašlete své dokumenty na adresu Jindřichská 5/II, 110 00, Praha 1. Bližší informace Mgr. Tomáš Hokův, tel.: 732 406 694.

KDE ŽÁDAT O PODPORU

AKTUÁLNÍ UZÁVĚRKY FONDŮ, KTERÉ POSKYTUJÍ FINANČNÍ PROSTŘEDKY V OBLASTECH BLÍZKÝCH PROGRAMU NFOH, DO KONCE PROSINCE 2004. Zdrojem informací je grantový kalendář neziskové organizace Econnect. Podrobnější informace naleznete na <http://www.granty.ecn.cz/>

CULTURE 2000 – PODPORA NA ROK 2005

- **Uzávěrka:** 29. 10. 2004
- **Vyhlašovatel:** Česká kancelář CULTURE 2000
<http://europa.eu.int>
- **Kontakt:** Eva Žáková
E-mail: info@culture2000.cz
Tel.: 224 809 134

FOND OBNOVY PAMÁTEK

- **Uzávěrka:** 30. 10. 2004
- **Vyhlašovatel:** Krajský úřad – Středočeský kraj
<http://www.kr-stredocesky.cz>
- **Kontakt:** Ing. Ivana Schwarzmannová
E-mail: schwarzmannova@kr-s.cz
Tel.: 257 280 689

PROJEKTY V OBLASTI NÁRODNOSTNÍCH A ETNICKÝCH MENŠIN

- **Uzávěrka:** 31. 10. 2004
- **Vyhlašovatel:** Magistrát města Brna
<http://www.brno.cz>
- **Kontakt:** PhDr. Miloš Vraspír
E-mail: vraspir.milos@brno.cz
Tel.: 542 173 706

PROJEKTY V OBL. NEINVESTIČNÍCH DOTACÍ Z ROZPOČTU MĚSTA BRNA – KULTURA

- **Uzávěrka:** 31. 10. 2004
- **Vyhlašovatel:** Magistrát města Brna
<http://www.brno.cz>
- **Kontakt:** Anežka Horníčková
E-mail: hornickova.anezka@brno.cz
Tel.: 542 172 070

AKCE 1 – VÝMĚNY MLÁDEŽE OBLAST PODPORY: OSTATNÍ

- **Uzávěrka:** 1. 11. 2004
- **Vyhlašovatel:** Česká národní agentura „Mládež“
<http://www.youth.cz/>
- **Kontakt:** Olga Částková
E-mail: olgac@youth.cz
Tel.: 224 872 280-84

OPRAVA CÍRKEVNÍCH OBJEKTŮ

- **Uzávěrka:** 15. 11. 2004
- **Vyhlašovatel:** Magistrát hl. města Prahy
<http://www.praha-mesto.cz>
- **Kontakt:** Věra Homoláčková
Tel.: 602 454 182

NEPŘEHLEDNĚTE

Nadační fond obětem holocaustu vyhlašuje VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ NA PODPORU PROJEKTŮ SLOUŽÍCÍCH K DŮSTOJNÉ PŘIPOMÍNCE OBĚTÍ HOLOCAUSTU PŘI PŘÍLEŽITOSTI 60. VÝROČÍ UKONČENÍ DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY. Úzávěrka pro předkládání projektů je 15. prosince 2004. Úplné znění vyhlášení, další informace a formulář žádosti a rozpočtu naleznete na webových stránkách www.fondholocaust.cz nebo kontaktujte koordinátorku programu Andreu Fictumovou (tel. 224 261 573, e-mail fictumova@fondholocaust.cz, pís. Legerova 22, 120 00 Praha 2).